

Id. Komlóssy Arthur.

Most, amidőn évkönyvünk tizedik év-folyamára lép, megragadjuk az alkalmat, hogy bemutassuk arcképét Komlóssy Arthurnak, (az arckép 50 éves korából való, mikor városi főjegyző volt,) annak a kiváló jeles férfinak, ki a „Debreczeni Képes Kalendárium“-ot az 1900-ik évben megindította, fáradhatatlan közérdekű tevékenykedése közben e téren is hasznos szolgálatot kívánván tenni szeretett szülővárosa ősi nyomdájának, melynek felvirágoztatása és modern színvonalra emelése körül Debreczen sz. kir. városnál eltöltött hivatali működésének ideje alatt oly buzgón és oly sikeresen munkálkodott.

De nem csupán a „Debreczeni Képes Kalendárium“ első szerkesztője iránti benső viszony indít bennünket arra, hogy figyelmességünket ily módon kifejezésre juttassuk, hanem indít különösebben azon készség, mely feladatunkká teszi közéletünk jelesei élet- és jellemrajzának évkönyvünkben való ismertetését.

Id. Komlóssy Arthur született Debreczenben 1848 december 18-án. Atyja Komlóssy Imre városunknak előbb tanácsnoka, majd 1848—9. évi országgyűlési képviselője, anyja nosiezi Thurzó Róza volt. Családja a Bereg vármegyében ma is virágzó nemesi családból vette eredetét s egyik őse a XVIII-adik század elején költözött Debreczenbe. Nagyatya Komlóssy Dániel a városnak első főkapitánya, majd tanácsnoka és a debreczeni ref. egyháznak halála napjáig főgondnoka volt.

K. Arthur testvérei, Dezső és Miklós között a középső, képzettsége és temperamentumánál fogva már kora ifjúságában nyilvános szereplésre és közpályára volt praedestinálva. Iskoláinak szülővárosában

megkezdett folyamatát megszakította, hogy három évet katonai intézetben töltsön, de a hatvanas évek szabadabb szellője édes atyját arra indította, hogy az élénk felfogású ifjút visszahozza az ősi kollégium falai közé. Az érettségi vizsgát kitűnő eredménnyel (eximio modo) letévén, a jogi pályára lépett. Már mint jogász rendkívüli jelét adta szervező képességének. Egyik alapítója és a kezdő csonka év után első elnöke a jogászsegélyző egyletnek és a régi híres debreczeni jogászbáloknak. E mellett van arra is ideje, hogy mint jogász, magán hallgatója a felsőbb gazdasági tanintézetnek és az általános védkötelezettség életbeléptetésével önkéntese a 39-ik gyalogezrednek és mint ilyen, a debreczeni fiuk közül egyedül ő teszi le a tisztvi vizsgát Temesváron és első tartalékos tisztje házi-ezredünknek. A katonai szolgálatot mint m. kir. honvéd főhadnagy fejezte be.

Jogi tanulmányainak bevégezése után a földművelési-, ipar- és kereskedelmi minisztériumban nyer alkalmazást, 1872-ben azonban egy évi szolgálat után mint segédfogalmazó léköszön, mert a Debreczenben nagy reménységek közt alapított „Tisza“ biztosító és jelzálogbank igazgatósága a főtitkári állásra hívja meg. Csakhamar családot alapít, nőül vevén Pusztay Rózsát, kivel és gyermekei három fia Arthur, Lajos és Imre és egy leánykája Rózsika körében boldog családi életet él. Nem volt azonban kellő tér az ő tehetségének és tevékenységi hajlamainak a biztosítási pálya és midőn az intézet igazgatósága a tulterheltnek talált tisztviselői létszámot vele másod ízben is redukáltatta, első helyen önmagát terjesztette elő a névsorban. Mint családös ember tette aztán le előbb a

Saját műhelyében készült gyönyörű férfi-, fiú- és gyermekruhák legnagyobb választékban, olcsó, szabott árban vásárolhatók

FRANK REZSŐ

Debreczen legnagyobb ruha-áruházában, a „Bika“-szálloda mellett.

köz- majd a váltó ügyvédi vizsgát és megszerezte a királyi közjegyzői képesítést is.

Néhány évi magán ügyvédi gyakorlat után 1879-ben elhalálozott jeles édesatyja helyére a debreczeni első takarékpénztár egyik igazgatójává, majd 1883-ban jogtanácsossá választotta, mely minőségben 1897-ig, mint igazgatósági tag pedig maig is — tehát harmincz esztendőn keresztül — ott látjuk őt működni, városunk és hazánk ezen legelső vidéki pénzintézetének egyik vezető állásában, mely minőségben a tiszapolgári takarékpénztárnak is delegált igazgatósági tagja.

1896-ban szülővárosának közvetlen szolgálatára hivatott el. A nyugalomba vonult Vértessy István helyébe az új szervezet alapján őt választotta meg városunk közgyűlése Boczkó Sámuel rendőrfőkapitánnyal szemben a város főjegyzőjévé. Ezen hat évi tisztviselei pályájához fűződnek Komlóssy Arthurnak említésre legméltóbb ténykedései, melyek Debreczen városát és annak közönségét érdeklik és melyek őt érdemessé teszik arra, hogy neve és működése városunk szűkebb történelmének lapjain megörökíttessék.

Az új szervezeti szabályzat a város főjegyzőjét a polgármester állandó helyettesévé tette s így az addiginál szélesebb hatáskörrel ruházta fel; de ha nincs az illetőben ambíció, tenni, alkotni vágyás a közjólét emelésének munkájában, ezt a főtisztviselői állást is csak oly sablonszerűleg lehet betölteni, mint a jelentéktelenebbeket. Épen ez jellemezte Komlóssyt, azon pár év alatt, míg a város főjegyzője volt, hogy nem elégedett meg a hivatal szűkre szabott teendőivel, hanem keresett és talált is módot, hogy hasznos, modern ujitásokat hozzon létre, nem tévesztve szem elől a hazafiság parancsolta kötelességeket sem. Esküjéhez hiven, ha nem az

ő részére kiosztott reszortba tartozott is az ügy, kötelességének ismerte szavát és egyéniségét latba vetni.

Igy történt, hogy főjegyzőségének mindjárt első évében nagy szolgálatot tett városának azzal, hogy megakadályozta a közvilágításnak az augsburgi légszeszgyár részére újabb évtizedekre való lekötését. A küzdelem felette nehéz volt, mert tekintélyes számmal voltak a közgyűlésnek olyan tagjai is, kik ismét az augsburginak, majd a vele egyesült Ganz gyárnak óhajtották továbbra is megadni a jogot. De az első lépés meg volt téve, a jég megtörve és miután az akkori főispán gr. Degenfeld József részéről is támogatást nyert az ügy, a néhai Balogh Mihály volt városi főmérnök és Szabó Kálmán országgyűlési képviselő hathatós segítése mellett végre óriási többségre jutottak a *közvilágítás házi kezelésbe vételének hívei* és a lefolyt tíz év megmutatta, mily jövedelmező vállalat ez a városra nézve. Ez elvitázhatalanul Komlóssy Arthur érdeme, mert rendíthetetlen kitartással állott kitűzött célja mellett és nem volt képes őt eltántorítani sem gunyolódás, sem szép szó, sem fenyegetés!

A város közgazdasági életének fejlesztése körül — mint külföldön is járt művelt ember — oly téren is tehetett szolgálatot, mely rendezői talentumát igényelte. Az 1900. évi párisi világkiállításon Debreczen város is részt vett felette sikerült mezőgazdasági és gazdaszat-ipari külön kiállításával. A kiállítás rendezését a tanács Komlóssy kipróbált ügyességére bízta. Nem is csalódott benne. A nagy aranyérmet szerezte meg úgy városunk, mint Simonffy Imre polgármesternek, ő maga pedig a nagy ezüst éremmel és a franczia köztársaság „merite d' agricole” tiszti keresztjével lett kitüntetve. Midőn Darányi az egész mezőgazdasági kiállítást megismé-

Nincsen párja a MENTZE babáinak
KOSSUTH-U. 4. SZ.

telte a városligeti nagy iparcsarnokban, a magyar királynak a debreczeni osztályt Komlóssy mutatta be, élénk tetszést érdelve ki Ő felsége részéről. A városok kongresszusán ő képviselte Debreczent, Győrött, Aradon és Szegeden és Széll Kálmán, mint belügyminiszter a közigazgatási ankéttra meghívásával tüntette ki.

A társadalmi élet terén is maradandó alkotások köszönhetik virágzásukat az ő tevékenységének. Egyetlen irodalmi egyesületünk az ő indítványára veszi fel a „Csokonai-kör” nevet és annak alakulása óta, mint egyik alelnöke, létesíti az ereklyetárat és rendezi 1905-ben a „Csokonai kiállítást”.

Elnöke a színügy-egyletnek és a debreczeni színészet 1898-ban tartott százéves ünnepély egyik legkedvesebb része megint az általa rendezett „színészeti kiállítás”.

A Kossuth-szobor bizottság 1894-ben öt bizza meg a gyűjtéssel és pár év alatt 30,000 korona gyűl össze, csaknem fillérekből, a debreczeni Kossuth-szobor javára.

A honvédtemető jeltelenségét megszünteti, midőn az eredetileg odarendelt haladók oroszán emléket kiszállítják.

A szabadság-szobor felállítását az ő buzgólkodása eredményezi. Sajnos, hogy annak oly szomorú sorsra kellett jutni.

A társasköröknek: Casinó, polgári kör, jogász- és tisztviselő-kör, városi dalegylet, Petőfi dalkör, torna-, lövész- és műpártoló egyletek, a lovar- és urkocsis egylet s valamennyi humánus intézménynek részint elnöke, alapító vagy választmányi tagja.

Nagy barátja a zenének, dalnak s a képzőművészet valamennyi ágzatának, sőt szabad óráiban irodalommal is foglalkozik. Egyházának hű szolgálja és mint presbyter kiveszi részét a debreczeni református egyház kormányzatában is.

Politikai meggyőződésében kezdettől fogva a 67-es alapon áll, de izzó haza-

szeretet jellemzi e téren is minden lépését. A darabont kormány alatt az alkotmányvédő bizottságnak tagja volt és több rendbeli zaklatás érte. A márczius 15. és aug. 2-iki ünnepélyek tartásának utóbbi időkhöz éltető lelke és az öreg honvédeknek fogytig hű pártfogója.

Szülővárosa, Debreczen iránt határtalan szeretettel viseltetik és kész annak hirneve- és dicsőségeért vagy lekicsinylése és megsértése miatt tűzbe rohanni, e mellett a város történetének és krónikáinak legalaposabb ismerője és kitűnő memóriája számtalan esetben segítette ki zavarából a nap krónikáit, az ujságírókat is, kik már egészen megszokták, hogy ha valamilyen fennakadnak, csak hozzá kell fordulni.

Legutóljára hagytuk szándékosan azt a részét életrajzának, mely voltaképen legfőbb alkalmul szolgált közlésére. Ez a városi nyomda irányában és a Debreczeni Képes Kalendárium megalapítása körül szerzett érdemeinek méltatása.

Mint főjegyző — a több százados életű városi nyomdának is főfelügyelője — rendkívüli buzgalommal és ügyszeretettel karolta fel e szép multu vállalatnak ügyét. Az üzlet nagymérvű kiterjesztése, új gépekkel és felszerelésekkel ellátása, a vezetésnek modern és üzletiesebb irányban átalakítása és a személyzetnek állandósítása s nyugdíjképesse tétele, nemkülönben a vállalatnak elkülönítése és önállósítása a városi egyéb üzletektől, mind az ő nevéhez és kezdeményezéséhez fűződnek.

A Debreczeni Képes Kalendáriumot, melynek X-dik évfolyamát most adjuk közönségünk kezébe, 1900-ban ő alapította meg és annak helyes beosztása, élvezhető tartalma és illusztrációi az ő közreműködését dicsérték, mint szerkesztőét és dicsérik mai napig, mint legbuzgóbb munkatársát!

VITÁRIUS SÁNDOR

külföldön tanulmányozott orvosi műkötszerész és kesztyűs mesternél lehet kapni a legmegbízhatóbb Gummi különlegességeket, Pessariumokat stb. Debreczen, Szent Anna-utca 1-ső szám.